

I. USTÁLENÁ ROZHODOVACIA PRAX DOVOLACIEHO SÚDU V KONANÍ PODĽA CIVILNÉHO SPOROVÉHO PORIADKU A ROZHODNUTIA ÚSTAVNÉHO SÚDU**II. VYRIEŠENIE PRÁVNEJ OTÁZKY V ROZHODOVACEJ PRAXI DOVOLACIEHO SÚDU A VYTVORENIE JEHO USTÁLENEJ ROZHODOVACEJ PRAXE V KONTEXTE ÚSTAVNEJ UDRŽATEĽNOSTI**

I. Nie je možné intenzívnym výkladom pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ použitého v § 421 ods. 1 písm. a) CSP opomenúť (nezohľadniť) použiteľnú judikatúru ústavného súdu, pretože je v dôsledku kasačných konzekvencií vyplývajúcich z čl. 127 ods. 2 ústavy (a podrobnejšie upravených na úrovni zákona) zrejmé, že sa táto judikatúra v situácii vzájomnej rozpornosti s rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu (a jemu podriadených súdov) v konečnom dôsledku aplikácie presadí, čo zodpovedá aj účelu konania o ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiam všeobecných súdov.

II. Pokiaľ najvyšší súd odkazuje na nepublikované rozhodnutia tvoriace jeho ustálenú rozhodovaciu prax, malo by ísť o viacero takých rozhodnutí (vždy ak do rozhodovacieho reťazca vstúpi veľký senát), keď zároveň až v situácii takto definovaného vytvorenia ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP] možno považovať dotknutú právnu otázku v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu za vyriešenú v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a teda tento dôvod prípustnosti dovolania za eliminovaný. V opačnom prípade by čo i len jedno, úvodné rozhodnutie trojčlenného dovolacieho senátu („vyriešením“ dotknutej právnej otázky) okrem vylúčenia naostatok označeného dôvodu prípustnosti dovolania blokovalo aj akýkoľvek ďalší dovolací prieskum tejto otázky, a to pre absenciu iného použiteľného dôvodu prípustnosti dovolania, teda dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) alebo c) CSP (jedno rozhodnutie nemôže vytvoriť referenčnú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu na posúdenie odklonu od nej ani generovať rozdielnosť v rozhodovaní dovolacieho súdu), vrátane blokácie rozhodovania (rovnako dovolacieho) veľkého senátu. Každé ďalšie dovolanie by totiž muselo byť vo vzťahu k riešeniu predmetnej právnej otázky odmietnuté (k tomu aj rozhodnutie sp. zn. IV. ÚS 273/2021 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 58/2021 – II).

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 459/2022 z 10. januára 2023)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíša a Libora Duřu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **Prima banka Slovensko, a. s.**, Hodžova 11, Žilina, IČO 31 575 951, zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., Štefánikova 8, Bratislava, IČO 36 853 186, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M., proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 253/2019 z 25. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 253/2019 z 25. apríla 2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 253/2019 z 25. apríla 2022 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **739,66 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 18. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že právny predchodca sťažovateľky – Sberbank Slovensko, a. s. (ďalej len „veriteľ“), uzavrel s M. L. (ďalej aj „dlžníčka“) a I. K. (spolu ďalej aj „dlžníci“) ako dlžníkmi zmluvu o poskytnutí peňažných prostriedkov na prefinancovanie bývania (ďalej len „zmluva o úvere“). Na základe tejto zmluvy poskytol veriteľ dlžníkom účelovo určené peňažné prostriedky vo výške 75 018,26 eur. Dlžníci sa zaviazali splatiť úver veriteľovi v pravidelných anuitných mesačných splátkach. Doba splatnosti bola dojednaná na 30 rokov. Keďže sa dlžníci dostali do dlhodobého omeškania s úhradou jednotlivých splátok, veriteľ vyhlásil k 25. januáru 2011 predčasnú splatnosť úveru.

3. Pri uzatváraní zmluvy o úvere veriteľ v súlade s § 93b ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase kontraktácie, plniac si svoju zákonnú povinnosť, ponúkol dlžníkom neodvolateľný návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy vo forme rozhodcovskej doložky. Dlžníci po zákonomnom poučení zo strany veriteľa súhlasili s uzavretím rozhodcovskej zmluvy, čím bez ďalšieho vyslovili súhlas s prijatím návrhu veriteľa na riešenie prípadných sporov vzniknutých zo zmluvy o úvere prednostne na Stálom rozhodcovskom súde Slovenskej bankovej asociácie (ďalej len „SRS SBA“).

4. Po zosplatnení úveru preto uplatnil veriteľ svoj nárok žalobou z 11. novembra 2011 na SRS SBA. Rozhodcovský súd v prvom rade posudzoval svoju právomoc a s tým spojenú platnosť rozhodcovskej doložky, a to aj z hľadiska ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, a rozhodcovským rozsudkom č. k. II/2011-8324 z 26. júna 2012

žalobe bezmála v celom rozsahu vyhovel (zamietol ju iba v časti nároku na úrok z omeškania prevyšujúci 9 % p. a.).

5. Na základe vykonateľného exekučného titulu sa veriteľ domáhal vymoženía judikovanej pohľadávky proti dlžníčke v rámci exekučného konania. Súdny exekútor požiadal príslušný exekučný súd o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 28 Er/506/2012-23 z 8. novembra 2012 bola jeho žiadosť zamietnutá, pretože vyhodnotil rozhodcovskú doložku ako neprijateľnú zmluvnú podmienku. Na to nadviazal konklúziu, že pre absenciu platnej rozhodcovskej zmluvy SRS SBA nemal právomoc vydať exekučný titul. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie podal veriteľ odvolanie. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 25 CoE/242/2013-46 z 31. januára 2014 potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie. Veriteľ následne pokračoval v riadnom uplatňovaní práva a podal proti uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) odmietol uznesením č. k. 5 ECdo 153/2014 z 27. apríla 2015.

6. Vzhľadom na závery exekučných súdov si veriteľ uplatnil pohľadávku zo zmluvy o úvere žalobou na všeobecnom súde. Okresný súd vydal 28. júla 2016 v tejto veci platobný rozkaz, ktorým uložil dlžníčke povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 22 665,12 eur a náhradu trov konania. Dlžníčka podala proti platobnému rozkazu odpor. Okrem iného namietla v podanom odpore aj premlčanie pohľadávky žalobcu.

7. Rozsudkom okresného súdu č. k. 14 C 249/2016-97 z 23. januára 2017 bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá z dôvodu premlčania. Vo vzťahu k argumentácii veriteľa, že mu počas rozhodcovského a nadväzujúceho exekučného konania spočívala premlčacia lehota, okresný súd pomerne stroho konštatoval, že sa s týmto tvrdením nestotožnil, keďže v danom prípade nebola splnená podmienka uplatnenia práva „na súde alebo u iného príslušného orgánu“ v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka.

8. Veriteľ bol 1. augusta 2017 vymazaný z obchodného registra Okresného súdu Bratislava I. V zmysle § 69 ods. 3 Obchodného zákonníka sa jeho univerzálnym právnym nástupcom stala sťažovateľka, čím zároveň prebrala všetky veriteľove práva a záväzky.

9. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom apelovala najmä na princíp právnej istoty, v zmysle ktorého sa legitímne domnievala (až do právoplatného rozhodnutia v exekučnom konaní), že rozhodcovská zmluva (doložka) bola uzatvorená platne, a preto je vylúčené, aby sa na veriteľa spätne vzťahovali negatívne účinky spojené s uplatnením práva na nepríslušnom orgáne (nespočítanie premlčacej lehoty). Krajský súd v názorovej zhode so súdom prvej inštancie rozsudkom č. k. 15 Co/24/20188-143 z 22. januára 2019 bez náležitého preskúmania vecnej správnosti potvrdil napadnuté rozhodnutie.

10. Sťažovateľka podala proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie z dôvodu, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci [§ 421 ods. 1 písm. b) v spojení s § 432 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 253/2019 z 25. apríla 2022 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) dovolací súd odmietol dovolanie sťažovateľky.

II.

Argumentácia sťažovateľky

11. Sťažovateľka zastáva názor, že dovolací súd v napadnutom rozhodnutí zamlčal rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, Ústavného súdu Českej republiky, ktoré sťažovateľka doplnila v dovolacom konaní. Predovšetkým však dovolací súd ignoroval aj nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 486/2018 z 15. apríla 2021, v ktorom ústavný súd jednoznačne a racionálne uzavrel, že premlčacia lehota v takýchto prípadoch napriek neplatnosti rozhodcovskej doložky spočíva.

12. Najvyšší súd dospel k záveru o „ustálenom vyriešení“ nastolenej otázky na základe troch rozhodnutí dovolacieho súdu, z ktorých dve (uznesenie č. k. 2 Obdo 5/2019 z 31. marca 2020 a uznesenie č. k. 5 Obdo 71 /2020 zo 7. októbra 2020) boli vydané až po podaní dovolania zo strany sťažovateľky (6. augusta 2019), pričom ani v jednom z nich najvyšší súd neriešil otázku spočívania premlčacej lehoty počas rozhodcovského konania vedeného na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy, ale venujú sa otázke prednostnej aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka na absolútne obchodnoprávne vzťahy. Dovolací súd teda nielenže *ad absurdum* vytkol sťažovateľke, že nezohľadnila rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, ktorá bola vytvorená až po podaní dovolania, ale zároveň odvodzuje vyriešenie právnej otázky od svojich rozhodnutí, v ktorých sa táto otázka ani len okrajovo nespomína.

13. V tejto súvislosti neobstojí ani odkaz najvyššieho súdu na dve rozhodnutia ústavného súdu (III. ÚS 572/2017 a II. ÚS 149/2018). V uznesení sp. zn. III. ÚS 572/2017 ústavný súd skúmal primárne prípustnosť ústavnej sťažnosti a tiež skonštatoval, že premlčacia lehota nemôže v prípadoch uplatnenia práva na základe neplatnej rozhodcovskej doložky údajne spočívať pre absenciu výslovnej úpravy mechanizmu ďalšieho procesného postupu po vyhlásení neplatnosti rozhodcovskej zmluvy. K rozhodnutiu pripojil odlišné stanovisko sudcu ústavného súdu JUDr. Rudolf Tkáčik, ktorý zdôraznil, že pri posudzovaní účinkov uplatnenia práva na rozhodcovskom súde na základe neplatnej rozhodcovskej doložky je kľúčové, že tieto skutočnosti vyšli najavo až neskôr počas exekučného konania. Do tohto momentu sa veriteľ oprávnene mohol spoliehať na legitímnosť svojho postupu. Zároveň uviedol, že za jediný ústavne konformný spôsob, ako túto otázku posúdiť, možno považovať záver vyplývajúci z rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 ICdo 41/2014, podľa ktorého aj rozhodcovské konanie vedené na základe neplatnej rozhodcovskej doložky má za následok spočívanie premlčacej lehoty.

14. V druhom (dovolacím súdom citovanom) rozhodnutí ústavného súdu (II. ÚS 149/2018) sa otázka spočívania premlčania nerieši vôbec. Ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú z dôvodu nízkej hodnoty sporu (bagatelný cenzus).

15. Dovolací súd odmietol dovolanie sťažovateľky na základe ústavne neakceptovateľného výkladu právnej úpravy inštitútu premlčania. *De facto* totiž dospel k záveru, že sťažovateľka mala vopred (zrejme už pri uzatváraní zmluvy o úvere) predpokladať neplatnosť riadne uzavretej rozhodcovskej doložky: „*Takáto interpretácia právnej normy popiera princípy právneho poriadku (princíp racionálneho zákonodarcu, vnútornej bezrozpornosti právneho*

poriadku a predvídateľnosti práva). Zároveň kladie na adresátov právnych noriem neprímerané a nesplniteľné nároky. Žiadny subjekt práva, bez ohľadu na jeho spotrebiteľský alebo dodávateľský status, nemôže niesť zodpovednosť za výkon práva, ktorý bol lege artis a v súlade so zásadou pacta sunt servanda. V opačnom prípade hrozí erózia systému právnej regulácie súkromnoprávných záväzkových vzťahov.“

16. Práve stimulácii veriteľa k iniciatívne výkonu jeho práv zodpovedá § 112 Občianskeho zákonníka. Zabezpečuje mu totiž ochranu pred plynutím času (spočívanie premlčania), pokiaľ postupoval aktívne a svoje práva uplatnil včas na súde alebo inom príslušnom orgáne. Dokonca totožný rozsah ochrany poskytuje zákon veriteľovi aj vtedy, ak podá žalobu na vecne a miestne nepríslušnom súde. Neexistuje racionálne odôvodnenie na odlišný prístup vo vzťahu k uplatneniu práva na rozhodcovskom súde, ktorý bol neskôr (častokrát s odstupom obdobia presahujúceho trojročnú premlčaciu lehotu) vyhlásený za nepríslušný orgán.

17. Z právnej teórie vyplýva, že z hľadiska aplikability § 112 Občianskeho zákonníka je totiž podstatné iba to, či bolo právo uplatnené na orgáne, ktorý je vo všeobecnosti podľa platných právnych predpisov oprávnený rozhodovať o určitej otázke. Naopak, nemá byť dôležité to, či sa napokon určilo, že orgán rozhodujúci v konkrétnej veci nebol kompetentný [MASLÁK, R. (Ne)spočívanie premlčacej lehoty a rozhodcovský súd, ktorý nemal právomoc rozhodovať. In: *Bulletin Slovenskej advokácie*, roč. 2018, č. 4, s. 14.].

18. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí v rozpore s uvedeným prihliada pri aplikácii § 112 Občianskeho zákonníka na *ex post* ustálenú neprijateľnosť rozhodcovskej doložky v zmluve, čo však nemôže v materiálnom právnom štáte obstať, pretože takýto výkon justície nesmeruje k efektívnej a spravodlivej ochrane práv, ale rýdzo formalistickým výkladom práva sa veriteľovi častokrát úplne znemožňuje čo i len čiastočné uspokojenie pohľadávky.

19. Dôvodom straty právneho nároku veriteľa v dôsledku jeho premlčania je podľa sťažovateľky *„zmena v prístupe súdov k rozhodcovským doložkám v spotrebiteľských úverových zmluvách, ktoré bývali predtým dlhodobo akceptované aj zo strany exekučných súdov. Inými slovami, veritelia sú sankcionovaní za vývoj súdnej praxe, ktorý objektívne nevedeli ovplyvniť ani predpokladať.“*

20. Pri zachovaní princípu rovnosti subjektov práva nemôže byť argumentom na takýto prístup súdov ani apel na ochranu spotrebiteľa. V prípade neplatnej rozhodcovskej doložky je tento cieľ zachovaný odopretím núteného výkonu rozhodcovského rozsudku. Spotrebiteľovi nepochybne nie je na ujmu, že vec bude znova prejednaná pred všeobecným súdom, a preto nie je namieste poskytovať mu dodatočnú príležitosť zbaviť sa svojho záväzku vznesením námietky premlčania. Osobitne to platí, ak sa veriteľ predtým dlhoročne domáhal vymoženia svojej pohľadávky. Námietka premlčania má slúžiť ako ochrana dlžníka proti pasivite veriteľa (čo nie je tento prípad).

21. Napriek tomu sa podľa sťažovateľky javí, že *„hlavným motívom neuplatnenia § 112 OZ v týchto situáciách je práve tendenčná snaha o zabezpečenie zdanlivo neohraničenej ochrany spotrebiteľa.“* K nekritickému zvýhodňovaniu spotrebiteľa pritom zaujal ústavný súd opakovane negatívne stanovisko. Uviedol, že ochranu spotrebiteľa je nutné interpretovať triezvo a neutrálne ako iné inštitúty s tým, že táto ochrana je už súčasťou zákonnej normy a nepotrebuje osobitnú expanzívnu interpretáciu nad rámec interpretačných štandardov

(PL. ÚS 11/2016 zverejnené v ZNaU ÚS SR pod č. 1/2018, I. ÚS 332/2019, II. ÚS 57/2020, IV. ÚS 49/2020).

22. Z nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 486/2018 z 15. apríla 2021 rezultujú podľa sťažovateľky jednoznačné závery, že (i) rozhodcovská doložka nastoľuje medzi stranami subjektívny stav právnej istoty, (ii) veriteľ postupuje racionálne a legitímne, ak uplatní svoje právo proti dlžníkovi na rozhodcovskom súde, keďže nemá dôvod predpokladať neplatnosť rozhodcovskej doložky, (iii) naopak, požiadavka, aby veriteľ predvídal neplatnosť zmluvného dojednania a preventívne konal v rozpore s ním, by popierala princíp právnej istoty (iv) a záver, že dojednaný a do právoplatného rozhodnutia exekučného súdu nespochybný rozhodcovský súd nie je „iným príslušným orgánom“ podľa § 112 Občianskeho zákonníka, by bol ústavne neudržateľný.

23. Možno uzavrieť, že aktuálny prístup súdov k aplikácii § 112 Občianskeho zákonníka pri neplatných rozhodcovských zmluvách (prezentovaný aj v napadnutom rozhodnutí): (i) je neprijateľný z ústavnoprávneho hľadiska pre porušenie princípov rovnosti, právnej istoty, základných práv veriteľa na súdnu ochranu a vlastníť majetok, (ii) nesleduje zmysel premlčania, (iii) narúša vzájomnú dôveru medzi zmluvnými stranami opierajúcu sa o zásadu *pacta sunt servanda*, (iv) sankcionuje veriteľa spätne za legitímny výkon jeho práva v minulosti na základe záverov súčasnej súdnej praxe, t. j. posudzuje oprávnenosť postupu veriteľa nie ku dňu podania žaloby na rozhodcovskom súde (keď sa veriteľ oprávnene domnieval, že je rozhodcovská zmluva platná), ale ku dňu určenia neplatnosti rozhodcovskej doložky v exekučnom konaní. Tým súdy porušujú zákaz retroaktívnej aplikácie právnych noriem, v zmysle ktorého nemožno posudzovať minulé konanie podľa aktuálne platných právnych noriem. Opačný prístup by znamenal, že veriteľ by v rozpore s princípom predvídateľnosti právneho poriadku mal predpokladať zmenu právnej úpravy a na ňu nadväzujúcej judikatúry.

24. Ak by súdy aplikovali právnu normu korektne, nárok sťažovateľky by nebol premlčaný. Veriteľ vyhlásil predčasnú splatnosť úveru k 25. januáru 2011, žalobu adresovanú SRS SBA odovzdal na poštovú prepravu 11. novembra 2011. Od tohto momentu spočívala premlčacia lehota v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka, z ktorej dosiaľ uplynulo 9 mesiacov a 17 dní. Rozhodcovský rozsudok SRS SBA nadobudol právoplatnosť 9. júla 2012, keď opätovne začala plynúť premlčacia lehota. Veriteľ podal 24. augusta 2012 prostredníctvom súdneho exekútora návrh na vykonanie exekúcie. Vtedy znova prestala plynúť premlčacia lehota, z ktorej medzičasom uplynul ďalší jeden mesiac a 15 dní. Uznesenie krajského súdu, ktorým potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, nadobudlo právoplatnosť 19. mája 2015. Vtedy znova začala plynúť premlčacia lehota. Žalobca podal (odovzdal na poštovú prepravu) žalobu na všeobecnom súde 19. mája 2016. Dovtedy uplynul z premlčacej lehoty dodatočný jeden rok.

25. K momentu podania žaloby tak uplynulo zo štandardnej trojročnej premlčacej lehoty (odhliadnuc od skutočnosti, že nie je vylúčená ani aplikácia štvorročnej premlčacej lehoty v zmysle Obchodného zákonníka) iba jeden rok, jedenásť mesiacov a jeden deň (resp. jeden rok, desať mesiacov a 32 dní).

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

26. Najvyšší súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že sťažovateľka k prípustnosti svojho dovolania s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedla, že dosiaľ neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené nasledujúce právne otázky:

a) Spočíva počas včas začatého rozhodcovského konania premlčacia lehota podľa § 112 Občianskeho zákonníka, ak je následne rozhodcovská doložka v exekučnom konaní vyhodnotená ako neprijateľná zmluvná podmienka? (ďalej len „prvá otázka“);

b) Aplikujú sa na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákona č. 102/2014 Z. z. (novela Občianskeho zákonníka), ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1. apríla 2015 takým spôsobom, že dochádza k retroaktívnemu skráteniu premlčacej lehoty na tri roky? (ďalej len „druhá otázka“);

c) Aplikujú sa na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákona č. 102/2014 Z. z. (novela Občianskeho zákonníka), ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1. apríla 2015 takým spôsobom, že namiesto osobitného inštitútu uznania záväzku podľa § 323 Obchodného zákonníka v spojení s § 407 ods. 3 Obchodného zákonníka sa prednostne použije ustanovenie § 558 Občianskeho zákonníka o uznaní dlhu? (ďalej len „tretia otázka“).

27. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia k prvej otázke s ohľadom na vymedzenie ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu v judikáte R 71/2018 poukázal na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 153/2017 z 22. februára 2018 a z neho plynúce závery v tejto otázke („*ak žalobkyňa uplatnila svoje právo na rozhodcovskom súde, ktorého rozhodca nemal právomoc vydať rozhodcovský rozsudok, nejde o uplatnenie práva u príslušného orgánu v zmysle §112 Občianskeho zákonníka. Samotné rozhodcovské konanie, ale aj exekučné konanie bolo vedené bez toho, aby žalobkyňa mala k dispozícii právoplatné a vykonateľné rozhodnutie právomocným orgánom. Premlčacia doba sa preto nezastavila a plynula po celý čas ako rozhodcovského, tak aj exekučného konania, a preto žalobkyňa musí niesť následky jej plynutia*“), od ktorých sa odvolací súd neodklonil (pozri body 14.2 až 14.6 odôvodnenia ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu).

28. V kontexte už uvedeného najvyšší súd v odôvodnení poukázal aj na uznesenie ústavného súdu č. k. III. ÚS 572/2017 z 20. septembra 2017, z ktorého vyplýva: Ak veriteľ uplatnil svoje právo na rozhodcovskom súde, ktorého rozhodca nemal právomoc vydať rozhodcovský rozsudok, nejde o uplatnenie práva na príslušnom orgáne v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka. Zachovanie účinkov podanej žaloby pred takýmto rozhodcovským súdom a spočívanie plynutia premlčacej doby totiž nie je pre tento prípad nikde zakotvené. Krajský súd bol v zásade toho názoru, že premlčacia doba neplynie od uplatnenia nároku aj na takom orgáne, akým je rozhodcovský súd, avšak v konkrétnej prerokúvanej veci bola exekúcia vedená na okresnom súde pod sp. zn. 23 Er 603/2012 zastavená z dôvodu, že rozhodcovská doložka ako neprijateľná zmluvná podmienka je neplatným zmluvným dojednaním, a preto

sa na ňu prihlíada tak, ako keby nebola v zmluve uvedená. Ak preto sťažovateľka uplatnila svoje právo na rozhodcovskom súde, ktorého rozhodca nemal právomoc vydať rozhodcovský rozsudok, nejde o uplatnenie práva na príslušnom orgáne v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka. Samotné rozhodcovské konanie, ale aj exekučné konanie boli vedené bez toho, aby sťažovateľka mala k dispozícii právoplatné a vykonateľné rozhodnutie právomocným orgánom. Premlčacia doba sa preto nezastavila a plynula po celý čas rozhodcovského, ako aj exekučného konania, a preto sťažovateľka musí niesť následky jej plynutia.

29. Najvyšší súd v odôvodnení poukázal aj na uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 149/2018 z 8. marca 2018, z ktorého tiež vyplývajú totožné závery všeobecných súdov v otázke aplikácie § 112 Občianskeho zákonníka.

30. Najvyšší súd ďalej uviedol, akým spôsobom v odôvodnení svojho rozhodnutia posúdil druhú a tretiu otázku položenú sťažovateľkou.

31. Pokiaľ sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namietala, že dovolací súd zamlčal rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky aj Ústavného súdu Českej republiky či ignoroval nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 486/2018 z 15. apríla 2021, k uvedenému najvyšší súd akcentuje svoju rozhodovaciu prax ustálenú v názore v súlade so zákonnou dikciou § 421 ods. 1 CSP, že do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nepatria rozhodnutia ústavného súdu, krajských súdov Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo/6/2017, 3 Cdo/165/2018, 6 Cdo/79/2017 aj R 71/2018). Pokiaľ sa preto riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom prípadne odkloní od právnych záverov prijatých týmito súdmi, nemôže ísť o odklon relevantný v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo/276/2020, 4 Cdo 208/2021).

32. Najvyšší súd tiež poukázal na právne závery okresného súdu prijaté v dotknutom súdnom konaní, ktoré odvolací súd považoval za správne, na zdôraznenie čoho poznamenal, *„že právny vzťah medzi stranami sporu je spotrebiteľským vzťahom a je potrebné naň aplikovať ustanovenia OZ, a to aj v časti posudzovania plynutia premlčacej doby (aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 MCdo/14/2014) s aplikáciou trojročnej premlčacej doby v zmysle §101 OZ. Spočívanie premlčacej doby podľa §112 OZ môže veriteľ dosiahnuť uplatnením práva na súde alebo u iného príslušného orgánu. Zo znenia predmetného ustanovenia je možné a contrario vyvodiť, že ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo u iného nepríslušného orgánu, hoci v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu trvania konania plynie naďalej a nedochádza k jej spočívaniu...“*.

33. Vzhľadom na uvedené nie je možné namietané rozhodnutie najvyššieho súdu považovať za zjavne neodôvodnené či arbitrárne, keďže najvyšší súd sa v dovolacom konaní vysporiadal s námietkami a argumentáciou sťažovateľky v zmysle jej dovolania spôsobom dostatočným pre potreby rozhodnutia o tomto dovolaní a svoje rozhodnutie riadne odôvodnil.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

34. Zúčastnená osoba, ktorou je M. L. zastúpená Advokátskou kanceláriou STOKLASA & STOKLASOVÁ, uviedla, že sa nemôže stotožniť s argumentáciou sťažovateľky týkajúcou

sa plynutia premlčacej doby, jej spočívania ani s argumentom týkajúcim sa neplatnosti zmluvy, resp. jej časti a právnych účinkov tejto neplatnosti.

35. Ako príslušný orgán nemôže byť v danom prípade posudzovaný rozhodcovský súd, keďže rozhodcovská doložka bola v zmluve dojednaná neplatne.

36. Najvyšší súd v inom konaní uznesením č. k. 2Cdo 245/2010 z 30. novembra 2011 vyslovil neplatnosť rozhodcovskej doložky. Sťažovateľka tak pri vynaložení všetkej odbornej starostlivosti v súvislosti s poskytovaním spotrebiteľských úverov mala (a mohla) poznať uvedený právny názor najvyššieho súdu. V čase podania návrhu na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku (24. augusta 2012) už zodpovedala názoru najvyššieho súdu aj následná rozhodovacia prax všeobecných súdov.

37. Teda SRS SBA nemal platne založenú právomoc a akékoľvek rozhodnutie ním vydané bolo nulitné. Podanie žaloby na rozhodcovskom súde teda nemohlo mať žiaden vplyv na plynutie premlčacej doby, resp. na jej spočívanie.

38. V tomto prípade neobstojí argument „*pacta sunt servanda*“ uvádzaný sťažovateľkou, keďže nie je možné vyžadovať dodržiavanie neplatného ustanovenia zmluvy.

39. Je potrebné tiež zdôrazniť, že sťažovateľka sa už 15. novembra 2012 dozvedela právny názor všeobecného súdu v exekučnej veci o neplatnosti rozhodcovskej doložky a nič jej nebránilo v riadnej trojročnej premlčacej lehote uplatniť svoj nárok prostredníctvom všeobecného súdu s ohľadom na termín splatnosti úveru k 25. januáru 2011.

III.3. Replika sťažovateľky:

40. Sťažovateľka vo svojej replike uviedla, že vyjadrenie najvyššieho súdu neobsahuje žiadny nový argument, ktorý by si vyžadoval zaujatie osobitného stanoviska. Sťažovateľka považuje za nevhodné a nesprávne, ak dovolací súd implicitne zľahčuje význam nálezu ústavného súdu s poukazom na fakt, že právny názor v rámci ústavnoprávneho prieskumu bol vyslovený v náleze, ktorým nebolo ústavnej sťažnosti vyhovené (III. ÚS 486/2018; zvýraznené na s. 3 vyjadrenia najvyššieho súdu).

41. Ústavný súd sa v tomto náleze pomerne jednoznačne vyjadril k právnej otázke, ktorá tvorí *ratio decidendi* napadnutého uznesenia. Zo žiadneho právneho predpisu, ale ani z judikatúry ústavného súdu alebo nadnárodných súdnych inštitúcií nemožno abstrahovať záver, že všeobecný súd je povinný prihliadať na právny názor ústavného súdu iba v prípade, ak bol vyjadrený v kasačnom náleze, ktorým bolo ústavnej sťažnosti vyhovené.

42. Rovnako sťažovateľka považuje za tendenčný argument dovolacieho súdu, pokiaľ ide o zohľadnenie súvisiacej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Českej republiky a Ústavného súdu Českej republiky a samotného ústavného súdu. Najvyššiemu súdu muselo byť zrejmé, že ide o pomerne kontroverznú právnu otázku, ktorej riešenie je nevyhnutné stabilizovať a v záujme právnej istoty zrozumiteľným spôsobom prezentovať nielen z hľadiska právneho postavenia sťažovateľky, ale aj v záujme širokej právnej verejnosti (s precedenčným významom).

43. Za daných okolností sťažovateľka poukázala na právne riešenie, ktoré vo vzťahu k identickej otázke a za rovnakých podmienok zvolili najvyššie súdne inštancie v Českej

republike. Ide pritom o riadne publikovanú judikatúru. Konštatovanie, že dovolací súd postupoval *lege artis*, keď tieto argumenty sťažovateľky bez ďalšieho úplne ignoroval, nemožno považovať za korektné.

44. Sťažovateľka neapelovala na záväznosť českej judikatúry, ale na preskúmateľné a vecné vysporiadanie sa s argumentáciou, na ktorej je založená (v identických veciach, čo sa týka podstaty riešenej otázky). Pokiaľ má dovolací súd iný názor, mal by sa preskúmateľným spôsobom vysporiadať s dôvodmi, ktoré viedli českú jurisdikciu k opozitným záverom. O to viac, ak medzičasom aj ústavný súd judikoval (III. ÚS 486/2018) v súlade s názorom sťažovateľky.

45. K vyjadreniu zúčastnenej osoby sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že táto venuje značný priestor judikatúre najvyššieho súdu (R 46/2012, R 66/2013 a R 68/2013), ktorá sa týka výlučne *ex offio* prieskumu platnosti rozhodcovskej zmluvy v exekučnom konaní. Táto skutočnosť však nie je a nebola medzi stranami sporná. Žiadne z týchto rozhodnutí zároveň nerieši právne otázky, ktoré sa týkajú spočívania premlčacej lehoty počas exekučného konania vedeného na účely vymoženia nároku priznaného rozhodcovským rozsudkom, ktorý bol vydaný na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

46. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na tvrdení o nezákonnosti, svojvoľnosti a neodôvodnenosti napadnutého uznesenia o odmietnutí jej dovolania. Za zásadnú právnu otázku, ktorá bola všeobecnými súdmi nesprávne právne vyriešená, považuje sťažovateľka otázku ne/spočívania premlčacej lehoty počas rozhodcovského a exekučného konania, v ktorom bola rozhodcovská doložka posúdená ako neprijateľná zmluvná podmienka. Okresný súd a krajský súd konštatovali, že nebola splnená podmienka uplatnenia práva na súde alebo inom príslušnom orgáne podľa § 112 Občianskeho zákonníka, čím došlo k premlčaniu uplatneného nároku sťažovateľky. Najvyšší súd napadnutým rozhodnutím odmietol dovolanie sťažovateľky podané podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP. Zásadný argument sťažovateľky predstavuje jej tvrdenie o (i) poukaze najvyššieho súdu na jeho rozhodnutia, ktoré sa na uvedenú problematiku nevzťahujú, a (ii) ignorovanie rozhodnutia ústavného súdu č. k. III. ÚS 486/2018 z 15. apríla 2021, ktorý otázku spočívania premlčacej lehoty posúdil v súlade s právnym názorom sťažovateľky. Súčasne výklad inštitútu premlčania všeobecnými súdmi, podľa ktorého mala sťažovateľka prezumovať neplatnosť uzatvorenej rozhodcovskej doložky, považuje sťažovateľka za neakceptovateľný, popierajúci zásadu „*pacta sunt servanda*“, ako aj sankcionujúci veriteľa pri legitímnom výkone jeho práva v minulosti na základe neskorších záverov súdnej praxe. Ostatné právne otázky formulované sťažovateľkou v dovolaní a ich posúdenie neboli predmetom hodnotenia ústavného súdu pre absenciu argumentácie v ústavnej sťažnosti.

47. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené,

a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

48. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

49. K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty, ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva, ktorá zahŕňa požiadavku, podľa ktorej obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované, inými slovami, na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach je potrebné dať rovnakú odpoveď (IV. ÚS 14/07), čo je potom modifikované judikatúrou tvorenou na viacerých úrovniach najvyšších súdnych autorít vrátane nadnárodných súdnych inštitúcií. V reakcii na argumentáciu najvyššieho súdu uvedenú v jeho stanovisku k ústavnej sťažnosti, v ktorej okrem iného spochybňuje relevanciu judikatúry ústavného súdu, dôvodiac, že táto nepatrí do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ústavný súd upozorňuje, že požiadavka predvídateľnosti súdnych rozhodnutí ako základný atribút právnej istoty je v zmysle čl. 2 ods. 2 CSP napĺňaná prostredníctvom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, medzi ktoré sa vzhľadom na potrebu výkladu čl. 2 CSP vo funkčnej jednote s čl. 3 CSP zaradzujú okrem najvyššieho súdu aj ústavný súd, Európsky súd pre ľudské práva a Súdny dvor Európskej únie (pozri II. ÚS 574/2021). Judikatúra ústavného súdu dotvára precedenčnú záväznosť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v tom zmysle, že potvrdzuje ústavnú súladnosť dotknutej interpretácie a aplikácie právnej úpravy realizovanej najvyšším súdom. Podmienkou precedenčnej záväznosti toho-ktorého rozhodnutia nie je absolútna totožnosť so všetkými skutkovými okolnosťami prejednávanej veci. Predpokladom precedenčnej záväznosti je podobnosť týkajúca sa relevantných, ťažiskových okolností prejednávanej veci. Argumentáciu najvyššieho súdu o neprihliadaní na rozhodovaciu prax ústavného súdu, Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj Súdneho dvora Európskej únie pri posudzovaní namietaného právneho posúdenia v zmysle dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 ods. 1 CSP vzhľadom na uvedené východiská, ako aj skutočnosť, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyšší súd opakovane poukazuje na viaceré rozhodnutia ústavného súdu, nepovažuje ústavný súd za relevantnú. Nie je možné intenzívnym výkladom pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ použitého v § 421 ods. 1 písm. a) CSP opomenúť (nezohľadniť) použiteľnú judikatúru ústavného súdu napriek tomu, že je v dôsledku kasačných konzekvencií vyplývajúcich z čl. 127 ods. 2 ústavy (a podrobnejšie upravených na úrovni zákona) zrejmé, že sa táto judikatúra v situácii vzájomnej rozpornosti s rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu (a jemu podriadených súdov) v konečnom dôsledku aplikácie presadí, čo zodpovedá aj účelu konania o ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiam všeobecných súdov.

50. Ústavný súd uvádza, že zmyslom dovolania je okrem eliminovania zmätočných rozhodnutí (§ 420 v spojení s § 431 CSP) vytvárať jednotnú rozhodovaciu prax týkajúcu sa zásadných právnych otázok (§ 421 v spojení s § 432 CSP). Dovolatelia, ako aj širšia právnická obec očakávajú odpovede na tieto otázky. Od najvyššieho súdu sa preto pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného podľa § 421 CSP oprávnene očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku zásadného významu. Len tak je možné naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky naplňania princípu právnej istoty. Naplnením tejto funkcie plní dovolanie aj celospoločenskú úlohu (pozri ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1346.).

51. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd sa nestotožnil s existenciou dovolacieho dôvodu uplatneného sťažovateľkou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP vzhľadom na existujúcu ustálenú rozhodovaciu prax (bod 14.3.1 uznesenia), a preto pristúpil k jeho posúdeniu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, konštatujúc, že odvolací súd sa od ustálenej judikatúry dovolacieho súdu neodklonil.

52. K obsahu pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu ústavný súd poukazuje na výklad tohto pojmu dovolacím súdom, podľa ktorého „ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali“ (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017, 6 Cdo 129/2017, 8 Cdo 33/2017). Inak povedané, pokiaľ nejde o rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (relevantné sú aj staršie zbierky, pozri rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 29/2017 z 24. januára 2018), tak možno za ustálenú prax považovať aj nepublikované rozhodnutie, ale musí spĺňať ďalšie predpoklady, a to (i) buď je tento názor vyjadrený opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach, alebo (ii) názor je vyjadrený aj v jednotlivom nepublikovanom rozhodnutí, ale na toto rozhodnutie (resp. právny názor v ňom vyjadrený) nadviazali niektoré neskôr vydané rozhodnutia, t. j. opäť musí ísť o akceptáciu právneho názoru v ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu. Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že pokiaľ najvyšší súd odkazuje na nepublikované rozhodnutia tvoriace jeho ustálenú rozhodovaciu prax, malo by ísť o viacero takých rozhodnutí, keď zároveň až v situácii takto definovaného vytvorenia ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP] možno považovať dotknutú právnu otázku v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu za vyriešenú v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V opačnom prípade by čo i len jedno rozhodnutie trojčlenného dovolacieho senátu („vyriešením“ dotknutej

právnej otázky) blokovalo akýkoľvek jej ďalší dovolací prieskum pre absenciu iného použiteľného dovolacieho dôvodu, teda podľa § 421 ods. 1 písm. a) alebo c) CSP, a to vrátane rozhodovania veľkého senátu. Každé ďalšie dovolanie by totiž muselo byť vo vzťahu k riešeniu predmetnej právnej otázky odmietnuté (k tomu aj rozhodnutie sp. zn. IV. ÚS 273/2021 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 58/2021 – II).

53. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v bode 14.3.1 odôvodnenia napadnutého uznesenia poukázal iba na jedno relevantné rozhodnutie najvyššieho súdu (č. k. 2 Cdo 153/2017 z 22. februára 2018 nepublikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, pozn.), ktoré riešilo otázku spočívania premlčacej lehoty, uzatvárajúc, že jej plynutie sa počas rozhodcovského a exekučného konania nezastavilo. Poukaz najvyššieho súdu na jeho rozhodnutia sp. zn. 2 Obdo 5/2019 a 5 Obdo 71/2020 (vydané po podaní dovolania) je pre chýbajúcu podobnosť ťažiskových okolností s prejednávanou vecou irelevantný. V predmetných rozhodnutiach sa najvyšší súd zaoberal otázkou, či sa na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom prednostne aplikuje Občiansky zákonník namiesto Obchodného zákonníka pri posudzovaní inštitútu uznania záväzku. Uvedenému chýba podobnosť skutkových okolností s prejednávanou právnou vecou sťažovateľky vo vzťahu k prvej položenej právnej otázke. Ústavný súd sa vzhľadom na poukaz najvyššieho súdu na jediné relevantné rozhodnutie dovolacieho súdu o spornej právnej otázke nemôže stotožniť s názorom najvyššieho súdu, že predmetné rozhodnutie môže predstavovať otázku vyriešenú, teda otázku, o ktorej existuje ustálená rozhodovacia prax, a to ani v prípade ponímania ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu len ako rozhodnutí najvyššieho súdu v dovolacom konaní. Záver o neprípustnosti dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP založený na argumente, že ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu bola vytvorená, je teda zásadne, a to s ústavnou relevanciou, nesprávny.

54. Najvyšší súd napokon vzal do úvahy aj judikatúru ústavného súdu, keď poukázal na uznesenie sp. zn. III. ÚS 572/2017 (pozri bod 28 tohto uznesenia), podľa ktorého aj rozhodcovské konanie vedené na základe neplatnej rozhodcovskej doložky nemá za následok spočívanie premlčacej doby. Pokiaľ ide o odkaz najvyššieho súdu na uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 149/2018, ktorým bola ústavná sťažnosť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená, ústavný súd konštatuje, že v uvedenej veci tak rozhodol z dôvodu bagatelnosti veci, skúmajúc opodstatnenosť sťažnostných námietok len okrajovo (bod 7.3 predmetného uznesenia).

55. Pokiaľ sťažovateľka v rámci posilnenia svojej právnej argumentácie poukazovala na rozhodnutia najvyšších súdnych inštitúcií Českej republiky, na ktoré najvyšší súd nereflektoval, ústavný súd poukazuje na svoj názor uvedený v náleze č. k. I. ÚS 115/2020 zo 6. októbra 2020, v ktorom konštatoval, že „nie je namieste, aby najvyšší súd uviedol, že táto argumentácia ako taká je právne irelevantná. Najvyšší súd sa s podstatnými argumentmi strany musí vždy vysporiadať, či sú alebo nie sú podporené judikatúrou iných štátov. Na druhej strane, ústavný súd rešpektuje názor najvyššieho súdu, že tieto rozhodnutia nepatria do ustálenej praxe dovolacieho súdu a z pohľadu posudzovania ustálenej praxe ich nebude zohľadňovať“. Z doterajšej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu však vyplýva,

že v rámci namietaného nesprávneho posúdenia sa judikatúrou českých súdnych inštitúcií mnohokrát inšpiruje.

56. Najvyšší súd však vôbec nereflektoval na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 486/2018 z 15. apríla 2021 (vydaný síce po podaní dovolania, ale predložený sťažovateľkou počas dovolacieho konania), v ktorom ústavný súd svoje predchádzajúce názory korigoval, keď judikoval: „Rozhodcovská doložka, ktorá bola súčasťou dojednaných obchodných podmienok medzi stranami, nastolila subjektívny stav právnej istoty a právny predchodca sťažovateľky dôvodne vychádzal z tohto dojednaní, keď si právo proti žalovanej uplatnil na rozhodcovskom súde. V čase tohto jeho úkonu nemal žiaden dôvod na to, aby rozumne predpokladal opak, ktorý spočíval v neskoršom posúdení neplatnosti rozhodcovskej doložky. Bolo by v rozpore s právnou istotou nastolenou stranami uzavretou zmluvou, aby sťažovateľka neplatnosť rozhodcovskej doložky predpokladala a konala v protiklade s ňou tak, že by si právo zo zmluvy uplatnila na súde. Sťažovateľka dôvodne vychádzala z nespochybneného zmluvného dojednaní a nárok si uplatnila na inom na základe zmluvy príslušnom orgáne. Stotožnenie sa so správnosťou záveru, že dojednaný a dovtedy, čo sa týka právomoci, nespochybný rozhodcovský súd, nie je iným príslušným orgánom podľa § 112 Občianskeho zákonníka, by nevyhnutne viedlo nielen k tomu, že by sťažovateľka musela konať neracionálnym spôsobom, ale aj k popretiu zmyslu § 112 Občianskeho zákonníka, ktorého účelom je ochrana oprávnenej osoby pred plynutím premlčacej doby v prípade riadneho uplatnenia nároku v konaní, ktoré nevedlo k jeho právoplatnému priznaniu alebo ku skutočnému vymoženiu, a preto tento výklad popiera účel a význam aplikovaného zákonného ustanovenia, čo vedie k jeho rozporu so základnými právami sťažovateľky.“ Uvedené odôvodnenie rozhodnutia ústavného súdu korešponduje s argumentáciou sťažovateľky uvedenou v dovolaní, ako aj ústavnej sťažnosti, ku ktorej najvyšší súd nezaujal právny názor napriek tomu, že odpovede na sťažovateľkou formulovanú právnu otázku sú podstatou námietky porušenia základných práv sťažovateľky rozsudkom krajského súdu.

57. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky bez náležitého meritórneho vysporiadania sa s jej námietkami, neakceptujúc dovolací dôvod uplatnený podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP z dôvodu existencie ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP] v otázke plynutia premlčacej lehoty v prípade uplatnenia práva na rozhodcovskom súde na základe neplatnej rozhodcovskej doložky (ktorej neplatnosť bola posúdená v neskoršom súdnom konaní), zároveň bez prihliadnutia na aktuálnu judikatúru ústavného súdu, bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

58. Sťažovateľka namietala aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V zásade možno súhlasiť s tým, že zásah všeobecných súdov v podobe vyslovenia premlčania uplatneného práva sťažovateľky môže viesť k porušeniu týchto základných práv. Na strane druhej z okolností, že o predmetnej otázke nebolo v dôsledku účinkov tohto nálezu všeobecnými súdmi definitívne rozhodnuté (kasácia nedôvodného odmietnutia dovolania), nemožno uzavrieť, že by k porušeniu týchto práv sťažovateľky došlo,

a preto, preferujúc aj minimalizáciu zásahu ústavného súdu pri súčasnom naplnení jeho účelu, nebolo ústavnej sťažnosti v tejto časti namietaného porušenia práv vyhovené.

59. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci najvyššiemu súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (výrok 2). Najvyšší súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze. Zrušením uznesenia najvyššieho súdu sa vytvára priestor, v ktorom najvyšší súd môže poskytnúť ochranu základných práv sťažovateľky.

V.

Trovy konania

60. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 616,38 eur, čo spolu s daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 739,66 eur.

61. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je vo výške 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku najvyššieho súdu).

62. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.